

Fikce jedinství trestu dle § 77 zákona o výkonu trestu

I v případě, že je odsouzenému uloženo postupně více trestů odnětí svobody, z nichž alespoň jeden je výjimečným trestem odnětí svobody na doživotí, se uplatní § 77 zákona č. [169/1999](#) Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a tedy z hlediska výkonu se tyto tresty považují za jediný.

Je-li následně doživotní trest zrušen či prominut, počítá se doba strávená jeho výkonem i do doby výkonu ostatních trestů, které s ním byly ve smyslu § 77 zákona o výkonu trestu považovány z hlediska výkonu za trest jediný. Opačný výklad by vedl k popření fikce jedinství výkonu trestu dle § 77 zákona o výkonu trestu, a byl by tedy ústavně nekonformním pro rozpor s čl. 8 odst. 2 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 2148/21 ze dne 7.10.2021)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele R. T., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Bělušice, zastoupeného JUDr. J.K., Ph.D., advokátem se sídlem P., proti jinému zásahu spočívajícím ve faktickém zbavení osobní svobody stěžovatele na základě usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 4. 3. 2005, sp. zn. PP 107/99, a nařízení výkonu trestu ze dne 6. 9. 2009, jinému zásahu Okresního soudu v Sokolově spočívajícím v nečinnosti při vydání příkazu k propuštění stěžovatele z výkonu trestu odnětí svobody na základě usnesení Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 4. 3. 2005, sp. zn. PP 107/99, a proti jinému zásahu Okresního soudu v Sokolově spočívajícímu ve sdělení protokolující úřednice ze dne 6. 8. 2021, sp. zn. 6 T 132/95, za účasti Okresního soudu v Sokolově, Vězeňské služby České republiky a Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem jako účastníků řízení a Okresního státního zastupitelství v Sokolově jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že jiným zásahem Okresního soudu v Sokolově spočívajícím v nevydání příkazu k propuštění stěžovatele z výkonu trestu odnětí svobody uloženého stěžovateli rozsudkem Okresního soudu v Sokolově ze dne 19. 2. 1996, sp. zn. 6 T 132/95, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 4. 1996, sp. zn. 8 To 188/96, z nějž byl stěžovatel podmíněně propuštěn usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 3. 5. 1999, sp. zn. PP 107/99, a ohledně nějž byl stěžovateli nařízen výkon zbytku tohoto trestu v délce 457 dní usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 4. 3. 2005, sp. zn. PP 107/99, po zrušení rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2008, č. j. 2 T 46/2007-4003, rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 12. 2009, č. j. 8 To 97/2009-4175, a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 8 Tdo 790/2010, nálezem Ústavního soudu ze dne 27. 7. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 110/20, byla porušena ústavně zaručená základní práva stěžovatele dle čl. 8 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Okresnímu soudu v Sokolově se zakazuje, aby pokračoval v tomto jiném zásahu. Ve zbytku se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Vymezení předmětu řízení

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 6. 8. 2021 a doplněnou podáními ze dne 7. 9. 2021 a ze dne 17. 9. 2021, která splňuje formální náležitosti stanovené zákonem č. [182/1993](#) Sb., o

Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá, aby Ústavní soud vyslovil porušení jeho ústavně zaručeného základního práva dle čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") jiným zásahem Vězeňské služby České republiky (dále jen "vězeňská služba") a jeho ústavně zaručených základních práv dle čl. 8 odst. 2 Listiny a čl. 36 odst. 1 Listiny jinými zásahy Okresního soudu v Sokolově (dále jen "okresní soud") vymezenými v záhlaví, aby přikázal vězeňské službě propuštění stěžovatele na svobodu, okresnímu soudu vydání příkazu k propuštění stěžovatele a neprodlené vydání rozhodnutí o návrhu stěžovatele na promlčení doby výkonu trestu.

2. Stěžovatel dle § 39 zákona o Ústavním soudu požádal o přednostní projednání své ústavní stížnosti, neboť tvrdí, že je držen ve výkonu trestu v rozporu se zákonem i ústavním pořádkem, neboť pro tento trest chybí právní základ, a tedy vzhledem k trvajícím zásahům do osobní svobody stěžovatele je ústavní stížnost naléhavá, ba dokonce nesnese odkladu. Ústavní soud o tomto návrhu samostatně nerozhodoval, ale vyhověl mu *via facti*.

3. Stěžovatel rovněž doplněním ústavní stížnosti ze dne 7. 9. 2021 navrhl, aby soudce zpravodaj ve smyslu § 119 odst. 6 ve spojení s § 83 a § 84 zákona o Ústavním soudu rozhodl tak, že náklady právního zastoupení stěžovatele v řízení před Ústavním soudem budou zcela zaplacený státem, neboť stěžovatel je zcela nemajetný a stejné rozhodnutí bylo vydáno i v jeho věci sp. zn. Pl. ÚS 110/2020. Stěžovatelův právní zástupce dohromady "náklady obhajoby a vyčíslení nákladů řízení vč. DPH" spočetl na 13 598 Kč. Doplněním ze dne 17. 9. 2021 informoval stěžovatel Ústavní soud o odložení podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona.

II. Rekapitulace skutkového stavu a procesního vývoje

4. Stěžovatel byl rozsudkem Okresního soudu v Sokolově ze dne 19. 2. 1996, sp. zn. 6 T 132/95, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Plzni (dále jen "krajský soud") ze dne 29. 4. 1996, sp. zn. 8 To 188/96, uznán vinným ze spáchání dvou trestných činů loupeže dle § 234 odst. 1 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestní zákon, v tehdy platném a účinném znění (dále jen "trestní zákon"), a z trestného činu nedovoleného ozbrojování dle § 185 odst. 1 trestního zákona, za něž mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v délce pěti let a šesti měsíců, z jehož výkonu byl podmíněně propuštěn usnesením Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 3. 5. 1999, sp. zn. PP 107/99, na zkušební dobu v délce pěti let. Jelikož se v této zkušební době stěžovatel opětovně dopustil trestného činu loupeže, za něž byl odsouzen rozsudkem krajského soudu ze dne 30. 4. 2004, sp. zn. 5 T 4/2002, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze (dále jen "vrchní soud") ze dne 23. 6. 2004, sp. zn. 10 To 80/2004, k trestu odnětí svobody v délce deseti let, rozhodl Okresní soud v Karlových Varech usnesením ze dne 4. 3. 2005, sp. zn. PP 107/99 (dále jen "nařízení výkonu zbytku trestu"), dle § 64 odst. 1 trestního zákona, že stěžovatel vykoná zbytek trestu (457 dní), z něž byl podmíněně propuštěn, (dále jen "předmětný zbytek trestu").

5. Výrok o trestu v délce deseti let zmíněný v předchozím odstavci byl následně zrušen rozsudkem vrchního soudu ze dne 27. 4. 2005, č. j. 8 To 26/2005-2280, a nahrazen souhrnným trestem odnětí svobody v délce 13 let a šesti měsíců, který byl stěžovateli uložen spolu i za další sbíhající se trestný čin loupeže (dále jen "předmětný souhrnný trest"). Výkon předmětného zbytku trestu byl stěžovateli nařízen dne 6. 9. 2009, přičemž započato s ním mělo být dne 27. 5. 2015 po vykonání předchozího trestu odnětí svobody (předmětného souhrnného trestu) a ukončen měl být dne 26. 8. 2016.

6. V průběhu výkonu předmětného souhrnného trestu byl stěžovatel rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2008, č. j. 2 T 46/2007-4003, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 12. 2009, č. j. 8 To 97/2009-4175, uznán vinným ze spáchání trestného činu vraždy dle § 219 odst. 1, 2 písm. a) a h) trestního zákona, jehož se měl dopustit v souběhu s trestnými činy, za něž byl potrestán předmětným souhrnným trestem, a byl odsouzen k souhrnnému výjimečnému trestu odnětí

svobody na doživotí (dále jen "předmětný výjimečný trest"), jímž byl současně zrušen předmětný souhrnný trest. Tyto rozsudky však byly zrušeny nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 110/20 ze dne 27. 7. 2021 (všechna zde uvedená rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná rovněž na webových stránkách <https://nalus.usoud.cz> - pozn. Ústavního soudu). K podrobné rekapitulaci jednotlivých trestních věcí stěžovatele viz část I. odkazovaného nálezu.

7. Po zrušení předmětného výjimečného trestu stěžovateli vězeňská služba dne 5. 8. 2021 přikázala nastoupit výkon předmětného zbytku trestu. Stěžovatel, který měl za to, že celý předmětný souhrnný trest i celý předmětný zbytek trestu již vykonal, se proto obrátil na okresní soud s návrhem, aby nařízení výkonu zbytku trestu bylo zrušeno či aby byl nařízen odklad výkonu předmětného zbytku trestu do doby, než okresní soud rozhodne o jeho promlčení dle § 94 odst. 1 písm. d) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní zákoník") či o započítání nezákonně vykonávaného předmětného výjimečného trestu. Vyjádřením ze dne 6. 8. 2021, sp. zn. 6 T 132/95, okresní soud stěžovateli (resp. jeho právnímu zástupci) bez bližšího odůvodnění sdělil, že se s jeho právním názorem neztotožňuje, že stěžovateli byl řádně nařízen výkon předmětného zbytku trestu, který stěžovatel bude vykonávat a který nelze odložit ani započíst a ani není promlčen jeho výkon.

III. Argumentace stěžovatele a dalších účastníků řízení, obsah spisu

8. Stěžovatel v první části ústavní stížnosti rekapituluje skutkový stav a procesní vývoj a uvádí, že běžnému citu pro spravedlnost se přičítá, pokud předmětný zbytek trestu fakticky vykonal již asi čtyřikrát výkonem nezákonně uloženého předmětného výjimečného trestu (resp. té jeho části, která přesahovala všechny dříve uložené tresty odnětí svobody) a že okresní soud mu neposkytl právní ochranu. Dále stěžovatel formuluje své námitky proti napadeným jiným zásahům veřejné moci, a to 1) promlčení výkonu předmětného zbytku trestu a 2) započítání předmětného výjimečného trestu na předmětný zbytek trestu. Podstata těchto námitek tkví v následujícím:

9. Ad 1) stěžovatel argumentuje, že ve smyslu § 94 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku ve spojení s § 94 odst. 2 trestního zákoníku byl výkon předmětného zbytku trestu již promlčen, neboť nastala žádná z okolností, která by dle § 94 odst. 3 a 4 trestního zákoníku přerušovala či stavěla její běh. Jelikož předmětný zbytek trestu nedosahoval pěti let, promlčecí doba činila dle stěžovatele na základě § 94 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku pět let, přičemž pro určení délky promlčecí doby ve smyslu § 94 odst. 1 trestního zákoníku je dle stěžovatele u nařízení výkonu zbytku trestu odnětí svobody, z něž byl předtím odsouzený podmíněně propuštěn, jednoznačně rozhodující právě délka nevykonaného zbytku tohoto trestu, a to dle § 94 odst. 2 trestního zákoníku. Dle stěžovatele nelze rovněž uvažovat tak, že by promlčení bránil výkon předmětného výjimečného trestu, neboť ten byl zrušen, byl tedy nezákonný, kterážto okolnost jde plně k tíži státu a pro stěžovatele z něj nelze vyvozovat žádné negativní důsledky. Dle stěžovatele tak měl okresní soud v důsledku promlčení vydat usnesení dle § 350k zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

10. Ad 2) stěžovatel doplňuje svou předchozí námitku tím, že i kdyby nedošlo k promlčení výkonu předmětného zbytku trestu, fakticky jej již několikrát vykonal. Stěžovatel je názoru, že i v rovině podústavního práva je možno se s jeho nestandardní situací vypořádat, a to započítáním již vykonaného nezákonně uloženého předmětného výjimečného trestu. Stěžovatel si je vědom toho, že za podmínek § 92 trestního zákoníku při adekvátním či restriktivním výkladu nelze toto započítání provést, neboť v jeho věci by započítání mělo proběhnout mezi tresty uloženými v různých trestních řízeních za různé skutky, přičemž § 92 odst. 1 trestního zákoníku je omezen pouze na stejné trestní řízení, odst. 2 na stejný skutek a odst. 3 se netýká započítání, ale ukládání trestu, avšak smysl těchto ustanovení je zřejmý - kompenzovat různá omezení svobody jejich započítáním. K tomu stěžovatel připomněl závěr nálezu sp. zn. III. ÚS 4284/18 ze dne 3. 3. 2020, který považuje za ideál, jenž musí

orgány činné v trestním řízení mít vždy na paměti, započítání vykonané vazby do trestu odnětí svobody, přičemž tento postup je primární, zatímco odškodnění v penězích za subsidiární postup, který lze uplatnit jen tehdy, není-li započítání možné. Stěžovatel tento závěr vztahuje na svou věc a na podporu tohoto svého závěru se dovolává dalších rozhodnutí Ústavního soudu, Nejvyššího soudu i Evropského soudu pro lidská práva.

11. V doplnění ústavní stížnosti ze dne 7. 9. 2021 stěžovatel upřesnil, že primárně za účastníky řízení považuje okresní soud a Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem (dále jen "KSZ"), na něž se obrátil s žádostí o provedení dozoru nad výkonem trestu. Rovněž stěžovatel informoval Ústavní soud, že okresní soud požádal o odůvodnění postupu odpírajícího rozhodnutí dle § 350k trestního řádu, na něž okresní soud reagoval stručným přípisem obsahujícím v podstatě shodné stanovisko okresního soudu, jaké je prezentováno níže.

12. Ústavní soud si vyžádal vyjádření okresního soudu a Okresního státního zastupitelství v Sokolově (dále jen "OSZ"), jakož i spisový materiál, z něž ověřil průběh řízení tak, jak byl zrekapitulován výše.

13. Okresní soud považuje postup protokolující úřednice za ústavně konformní. Výkon předmětného zbytku trestu dle § 94 trestního zákoníku nemohl být promlčen, neboť stěžovatel se v době nařízení jeho výkonu dne 6. 9. 2009 nacházel ve výkonu jiného trestu odnětí svobody, a tedy ve smyslu § 94 odst. 3 trestního zákoníku došlo k přerušení běhu promlčecí doby. Podmínky pro započítání trestu ve smyslu § 92 trestního zákoníku dány nebyly a ohledně hodnocení nezákonnosti uloženého trestu bude dle okresního soudu třeba vyčkat pravomocného rozhodnutí v předmětné věci, neboť byl-li by znovu stěžovateli uložen pravomocně trest odnětí svobody, teprve pak by bylo namístě započíst již vykonanou část nepodmíněného trestu odnětí svobody. Okresní soud tak nevydal žádné rozhodnutí, neboť k tomu neshledal právní důvod, ověřiv u Věznice Bělušice, že stěžovatel byl převeden do výkonu předmětného zbytku trestu.

14. OSZ prostřednictvím okresního státního zástupce sdělilo, že příslušný dozorový spis OSZ byl v roce 2020 skartován. Námitky stěžovatele okresní státní zástupce považuje za nedůvodné. Ať již se použije § 94 odst. 2 trestního zákoníku, nebo § 68 trestního zákona, důsledky budou vždy stejné. Do promlčecí doby se nezapočítává doba, po kterou byl na odsouzeném vykonáván jiný trest odnětí svobody. Dle § 77 zákona č. [169/1999](#) Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o výkonu trestu"), se postupně uložené tresty odnětí svobody považují z hlediska výkonu za jeden, a tedy nelze říci, který trest je vykonáván dříve a který později. Všechny jsou vykonávány souběžně, z každého vždy stejná část, přičemž u doživotních trestů nutno vycházet při určení konce výkonu z úmrtnostních tabulek Českého statistického úřadu. Dle okresního státního zástupce je tak třeba na celou věc nahlížet tak, že vykonal-li stěžovatel z onoho jednoho celého trestu určitý podíl, vztahuje se takový podíl na každý jím vykonávaný jednotlivý trest. Jelikož však OSZ není znám datum nástupu stěžovatele do výkonu trestu odnětí svobody, nemůže určit, jaký podíl trestu vykonal ke dni vyhlášení nálezů sp. zn. Pl. ÚS 110/20, zcela jistě to však nebylo plných 100 %. Ke stěžovatelově námitce, že by mu délka dosavadního pobytu ve věznici měla být započítána do jiných trestů, jde dle OSZ o předčasnou úvahu, neboť trestní řízení neskončilo, a teprve po jeho ukončení bude zřejmé, zda je možno tuto operaci vůbec realizovat.

15. Vzhledem ke způsobu rozhodnutí o ústavní stížnosti nepovažoval Ústavní soud za nutné zasílat stěžovateli vyjádření stížnostního soudu k replice.

16. Z vyžádaného spisového materiálu Ústavní soud zjistil následující:

17. Z lustrace stěžovatele vyplývá, že tento se fakticky nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody či ve vazbě souvisle v období od 2. 2. 1995 do 3. 5. 1999, od 30. 11. 1999 do 22. 3. 2001 a naposledy od

27. 11. 2001 do současnosti. Z opisu z evidence rejstříku trestů fyzických osob však plyne, že stěžovatel vykonával dva tresty odnětí svobody ještě dříve, a to na základě rozsudků okresního soudu z let 1992 a 1994, jimiž byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce dvou a půl roku a ve druhém případě v délce tří měsíců, které postupně vykonal dne 27. 10. 1994.

18. Stěžovateli byl dne 29. 4. 1996 nařízen výkon trestu odnětí svobody v délce pěti let a šesti měsíců uložený rozsudkem krajského soudu ze dne 29. 4. 1996, sp. zn. 8 To 188/96, k jehož výkonu nastoupil dne 30. 4. 1996. Dne 3. 5. 1999 byl stěžovatel z výkonu tohoto trestu podmíněně propuštěn.

19. Dne 19. 4. 2005 nabylo právní moci usnesení o nařízení výkonu zbytku trestu, neboť krajský soud usnesením ze dne 19. 4. 2005, sp. zn. 9 To 206/2005, zamítl stížnost stěžovatele proti tomuto usnesení. Ve spisu se dále nachází několik urgencí vězeňské služby ke sdělení, zda se stěžovatel ve zkušební době podmíněného propuštění osvědčil, či zda bude nařízen jeho výkon, a následně po přijetí informace o vydání usnesení o nařízení výkonu zbytku trestu o zaslání dokladů k nařízení výkonu předmětného zbytku trestu. Nařízení výkonu předmětného zbytku trestu bylo doručeno vězeňské službě (Věznici Mírov) dne 11. 8. 2009 a stěžovateli byl dle zprávy věznice stanoven počátek trestu na 27. 5. 2015 s pravděpodobným koncem výkonu trestu dne 26. 8. 2016 ve 3:15 hod.

20. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 10. 2009, č. j. 32 Nt 1327/2009-84, bylo rozhodnuto dle § 320 odst. 3 trestního řádu (tzv. "ujednocení výkonu trestu"), že postupně uložené tresty odnětí svobody - předmětný souhrnný trest, pro jehož výkon byl stěžovatel zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou - a předmětný zbytek trestu, k jehož výkonu byl zařazen do věznice s ostrahou, stěžovatel vykonává společně ve věznici se zvýšenou ostrahou.

21. Rozsudek ukládající stěžovateli předmětný výjimečný trest nabyl právní moci dne 9. 12. 2009 a stěžovatel jej počal vykonávat dne 10. 12. 2009 s tím, že do výkonu tohoto trestu mu byl započítán výkon vazby od 27. 11. 2001 do 23. 6. 2004, výkon trestu odnětí svobody od 23. 6. 2004 do 27. 4. 2005 a výkon trestu od 28. 4. 2005 do 9. 12. 2009. Dle tzv. rozsudkových dat k aktuálnímu věznění a historii stěžovatele pak před vydáním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 110/20 stěžovatel aktuálně vykonával předmětný výjimečný trest, předmětný souhrnný trest byl zrušen právě rozsudkem ukládajícím předmětný výjimečný trest a předmětný zbytek trestu byl k výkonu plánován s tím, že nebyl stanoven ani počátek, ani konec trestu vzhledem k nařízenému předmětnému výjimečnému trestu.

22. Usnesením Okresního soudu v Jičíně ze dne 30. 4. 2013, č. j. 25 Nt 2122/2013-18, bylo rozhodnuto dle § 57 odst. 2 trestního zákoníku o přeřazení stěžovatele vykonávajícího postupně uložené předmětný výjimečný trest a předmětný zbytek trestu do věznice s ostrahou.

IV. Posouzení Ústavním soudem

23. Pravomoc Ústavního soudu v řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je založena ustanovením čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") jen tehdy, jestliže tímto rozhodnutím došlo k zásahu do ústavně zaručených práv a svobod. Jakékoliv jiné vady takového rozhodnutí se nachází mimo přezkumnou pravomoc Ústavního soudu, a tomu je tak zapovězeno se jimi zabývat. Ústavní soud totiž nestojí nad ústavou, nýbrž podléhá stejné povinnosti respektovat ústavně zakotvenou dělbu moci, jako kterýkoliv jiný orgán veřejné moci. Proto se musí důsledně vystríhat svévole a bedlivě dbát mezi svých pravomocí, svěřených mu Ústavou. Jinak by popřel samotný smysl své existence jakožto soudního orgánu ochrany ústavnosti. V řízení o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí orgánu veřejné moci je tak Ústavní soud povinen vždy nejprve zkoumat, zda jsou ústavní stížností napadená rozhodnutí způsobilá k vlastnímu meritornímu přezkumu, tedy zda těmito rozhodnutími vůbec mohla být porušena ústavně garantovaná práva či svobody stěžovatelů. Pakliže Ústavní soud dospěje k závěru, že tomu tak není,

musí ústavní stížnost odmítnout dle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

24. V nynější věci tak však Ústavní soud postupovat nemohl. Po seznámení se s ústavní stížností, jejími přílohami, vyjádřením okresního soudu a spisovým materiálem dospěl naopak k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

25. Oproti stěžovateli Ústavní soud nemá za to, že by esenciálními pro rozhodnutí o ústavní stížnosti byly otázky započítání trestů odnětí svobody ukládaných v různých trestních řízeních za různé skutky či zda promlčecí dobu výkonu trestu dle § 94 odst. 3 trestního zákoníku může stavět i trest odnětí svobody, který byl později zrušen Ústavním soudem, nýbrž otázka posloupnosti výkonu trestů odnětí svobody ukládaných postupně za různé skutky v různých trestních řízeních a počítání okamžiků rozhodných pro začátek a konec jejich výkonu.

V. Obecná východiska

26. Stěžovatelova argumentace se odvíjí od dvou zásadních námitek - že výkon předmětného zbytku trestu již byl promlčen, a že i kdyby promlčen nebyl, měl být započítán. Oběma těmito otázkami se tak Ústavní soud musel zabývat samostatně, stejně jako otázkou v nynější věci nakonec rozhodující, již je posloupnost výkonu sukcesivně ukládaných trestů.

A) K promlčení výkonu trestu v případě nařízení výkonu zbytku trestu po podmíněném propuštění

27. Pro otázku promlčení výkonu trestu je z hlediska ústavněprávního rámce, v němž se realizuje, kardinálním čl. 8 odst. 2 věta první Listiny, která zní: "Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon." Způsob, který stanoví zákon, se totiž vztahuje stejně na otázku vzniku jako na otázku zániku trestu ukládaného v trestním řízení za spáchaný trestný čin.

28. Ústavní soud již v minulosti otázku legitimního cíle hmotněprávní úpravy promlčení výkonu trestu zodpověděl tak, že je jím otevření časového úseku, v němž jsou dány podmínky k výkonu trestu, a v zájmu právní jistoty působit jak na odsouzeného, tak i na státní moc, aby trest byl řádně vykonán s tím, že promlčecí doba neběží v období, v němž trest vykonán být nemůže [srov. např. nálezn sp. zn. II. ÚS 1511/18 ze dne 11. 6. 2019 (N 110/94 SbNU 322), bod 21.].

29. § 94 trestního zákoníku, upravující promlčení výkonu trestu, stanoví:

"(1) Uložený trest nelze vykonat po uplynutí promlčecí doby, jež činí

[...]

c) deset let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody nejméně na pět let,

d) pět let při odsouzení k jinému trestu.

(2) Promlčecí doba počíná právní mocí rozsudku a při podmíněném odsouzení nebo podmíněném propuštění právní mocí rozhodnutí, že se trest vykoná.

(3) Do promlčecí doby se nezapočítává doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že [...] nebo byl na něm vykonáván jiný trest odnětí svobody. [...].

(4) Promlčecí doba se přerušuje,

a) učinil-li soud opatření směřující k výkonu trestu, o jehož promlčení jde, nebo [...]

5) Přerušением promlčecí doby počíná nová promlčecí doba."

30. Délka promlčecí doby se stanoví podle druhu a výše uloženého trestu, přičemž zkrácení promlčecí doby není možné; toliko byl-li původně uložený trest zmírněn amnestií či individuální milostí prezidenta republiky, určuje se délka promlčecí doby podle druhu a délky takto zmírněného trestu [srov. např. PŮRY, F. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1134nn; AUGUSTINOVÁ, P. In: DRAŠTÍK, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, citováno dle ASPI (právní informační systém), komentář k § 94, body 4. a 5.; KALVODOVÁ, V. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1019nn].

31. V případě rozhodnutí, že se vykoná zbytek trestu odnětí svobody, z jehož výkonu byl odsouzený předtím podmíněně propuštěn, začíná promlčecí doba běžet od právní moci usnesení dle § 91 odst. 1 trestního zákoníku [srov. např. PŮRY, F. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1135; AUGUSTINOVÁ, P. In: DRAŠTÍK, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, citováno dle ASPI (právní informační systém), komentář k § 94, bod 5.; KALVODOVÁ, V. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1020]. Jedním z důvodů přerušení promlčecí doby, jímž počíná běžet nová promlčecí doba, je i nařízení výkonu trestu odnětí svobody dle § 321 odst. 1 trestního řádu [srov. např. PŮRY, F. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1137; AUGUSTINOVÁ, P. In: DRAŠTÍK, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2015, citováno dle ASPI (právní informační systém), komentář k § 94, bod 7.; KALVODOVÁ, V. In: ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1023], jímž je mimo jiné i nařízení výkonu zbytku trestu, z něž byl původně odsouzený podmíněně propuštěn, dle § 332 odst. 1 trestního řádu [srov. KRÁL, V. In: FENYK, J.; DRAŠTÍK, A. a kol. Trestní řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 851; či ŠKVAJN, P. In: ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3750].

B) K započítání trestů uložených za různé skutky v různých trestních řízeních

32. Započítání zákonného zbavení osobní svobody v trestním řízení (vnitrostátním) na jiné zákonné zbavení osobní svobody v trestním řízení (vnitrostátním) upravuje toliko § 92 trestního zákoníku, který stanoví:

"(1) Jestliže se vedlo proti pachateli trestní řízení ve vazbě a dojde v tomto řízení

k jeho odsouzení, započítá se mu doba strávená ve vazbě do uloženého trestu, popřípadě do trestu úhrnného nebo souhrnného, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné.

(2) Jestliže byl pachatel soudem nebo jiným orgánem potrestán a došlo k jeho novému odsouzení pro týž skutek, započítá se mu vykonaný trest do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný (§ 43) nebo společný trest za pokračování v trestném činu (§ 45).

[...]"

33. Odst. 1 umožňuje započítání toliko vazby ve stejném trestním řízení, byť rozhodovací praxe k této otázce přistupuje poměrně velkoryse a ukládá započítání např. vazby, do níž byl vzat obviněný v trestním řízení pro trestný čin, z něž byl později zproštěn obžaloby, jestliže v témže trestním řízení byl uznán vinným za jiný trestný čin, pro nějž bylo dodatečně rozšířeno trestní stíhání [srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 1983, sp. zn. 1 Tz 22/83 (publ. jako Rt 53/1984 SbNS); vazby na trest uložený ve formálně sice jiném trestním řízení, ale toliko z důvodu vyloučení k

samostatnému projednání [srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1992, sp. zn. Tv 16/92 (publ. jako Rt 28/1993 SbNS)]; stejně jako vazby vykonané v původně samostatném trestním řízení, které bylo spojeno s trestním řízením, v němž byl obviněnému uložen trest [srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2003, sp. zn. 4 Tz 42/2003 (publ. jako Rt 14/2004 SbNS)]; vazby, do níž byl obviněný vzat v trestním řízení, které skončilo upuštěním od uložení souhrnného trestu, jestliže lze vazbu započítat do trestu uloženého dřívějším rozsudkem za sbíhající se trestný čin [srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 1997, sp. zn. 2 Tzn 84/97 (publ. jako Rt 21/1998 SbNS)], a to i když původní vazební trestní stíhání bylo zastaveno dle § 172 odst. 2 písm. a) trestního řádu [srov. rozhodnutí vrchního soudu ze dne 4. 3. 1998, sp. zn. 12 To 30/98 (publ. jako Rt 12/1999 SbNS)].

34. Odst. 2 je obdobně limitován toliko na započítání trestu uloženého za týž skutek, jestliže byl tento trest (typicky na podkladě mimořádného opravného prostředku) zrušen a odsouzenému byl uložen za tentýž skutek jiný trest. I zde je přístup aplikační praxe jinak dost široký, a tak umožňuje započítání např. trestu obecně prospěšných prací, byl-li přeměněn na trest odnětí svobody [srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 1998, sp. zn. 7 Tz 138/98 (publ. jako Rt 50/1999 SbNS)]; započítání trestu odnětí svobody, u něž došlo k fikci, že byl vykonán [srov. např. rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 15. 3. 2007, sp. zn. 10 To 75/2007 (publ. jako Rt 35/2008)]; atd.

C) K posloupnosti výkonu postupně ukládaných trestů

35. Trestní zákoník, trestní řád ani zákon č. [169/1999](#) Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o výkonu trestu"), nestanovují žádná pravidla pro časové pořadí výkonu více postupně uložených trestů odnětí svobody. Trestní zákoník upravuje toliko pořadí výkonu trestu odnětí svobody ve vztahu k současně uloženým ochranným opatřením ochranného léčení a zabezpečovací detence (srov. § 99 odst. 4 věty druhá až čtvrtá trestního zákoníku a § 100 odst. 3 věty druhá a třetí trestního řádu). Jediné pravidlo upravující obecněji situaci, v níž má odsouzený vykonat více postupně uložených trestů odnětí svobody, představuje § 77 zákona o výkonu trestu, který stanoví: "Postupně uložené a dosud zcela nevykonané tresty se považují z hlediska výkonu trestu za trest jediný."

36. Fikce jednosti postupně uložených trestů odnětí svobody z hlediska jejich výkonu se projevuje např. tím, že pro potřeby stanovení minimální délky vykonaného trestu při rozhodování o podmíněném propuštění dle § 88 trestního zákoníku se všechny postupně uložené vykonatelné tresty odnětí svobody sečtou a potřebná minimální délka se určí z tohoto jejich součtu [srov. např. stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 1974, sp. zn. Tpjn 13/74 (publ. jako Rt 30/1974-II. SbNS) či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 1996, sp. zn. 2 Tzn 196/96 (publ. jako Rt 26/1997 SbNS)]. Jestliže je v určitých případech [§ 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku a § 88 odst. 2 trestního zákoníku] umožněno podmíněné propuštění i před vykonáním jedné poloviny uloženého trestu a pachateli bylo uloženo postupně více trestů odnětí svobody, z nichž ne na všechny dopadá tento zvýhodněný režim, může být odsouzený podmíněně propuštěn jen po výkonu nejméně jedné poloviny [srov. PŮRY, František. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1086; KALVODOVÁ, Věra. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 980]. Přísnější úprava platí ve vztahu ke všem postupně uloženým trestům odnětí svobody i tehdy, jestliže alespoň jeden z nich vyžaduje pro podmíněné propuštění naopak delší dobu, než je polovina uložené výměry [srov. PŮRY, František. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1090].

37. Kromě toho trestní řád obsahuje úpravu tzv. ujednocení výkonu postupně uložených trestů odnětí svobody v § 320 odst. 3, který zní: "Je-li u trestů odnětí svobody postupně uložených (§ 36 odst. 2 tr. zák.) stanoven různý způsob výkonu trestu, určí společný způsob výkonu postupně uložených trestů

soud, v jehož obvodu se trest odnětí svobody vykonává;" přičemž § 36 odst. 2 trestního zákona historicky obsahoval pravidlo prakticky stejné jako § 77 zákona o výkonu trestu. Tzv. ujednocení tedy spočívá v obligatorním stanovení společného způsobu výkonu trestu odnětí svobody (tedy zařazení do určitého typu věznice) pro všechny postupně uložené tresty odnětí svobody, u nichž byly původně způsoby výkonu (zařazení do příslušného typu věznice) stanoveny různě. Mění se tím tedy u některých těchto trestů specifikace, která byla stanovena pro jejich výkon již v odsuzujícím rozsudku v rámci soudní individualizace trestu.

38. Obdobou § 77 zákona o výkonu trestu je i § 6a odst. 9 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [345/1999](#) Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "řád výkonu trestu"), který stanoví: "Pro účely stanovení stupně zabezpečení se postupně uložené na sebe navazující tresty považují za trest jediný."

39. Fikce jednosti výkonu postupně uložených trestů odnětí svobody nečiní žádné aplikační problémy, je-li trest odnětí svobody ukládán jako pravidelný trest či jako výjimečný trest nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 2 trestního zákoníku), tedy má-li povahu trestu určitého. V takovém případě se sečtou konkrétní výměry vyjádřené jako přirozená čísla (přínejmenším při přepočtu na měsíce či dny) a výsledkem je rovněž přirozené číslo (např. dva postupně uložené tresty odnětí svobody každý uložený ve výměře pěti let se pro účely výkonu trestu považují za jeden trest odnětí svobody v délce deseti let). Ačkoliv se eviduje, kdy odsouzený začal s každým z takto postupně uložených trestů a kdy jej vykonal, z hlediska vlastního výkonu trestu je situace odsouzeného taková, jako kdyby mu byl uložen jeden trest v délce součtu všech postupně uložených trestů (v uvedeném příkladu tedy jako kdyby mu byl uložen jeden trest v délce deseti let).

40. Režim výkonu bude ve všech shora uvedených ohledech jednotný, a taktéž se odsouzenému stanoví jen jeden program zacházení. Ten je z povahy věci nástrojem dosažení účelu trestu (§ 40 odst. 2 zákona o výkonu trestu), a proto musí reflektovat nejen okolnosti, které jsou stejné ve vztahu ke všem trestným činům, které odsouzený spáchal (např. osobnost, osobní poměry atd.), ale i variabilní okolnosti, které jsou v tomto vztahu proměnlivé, např. příčiny trestné činnosti nebo délku uloženého trestu (§ 41 odst. 1 zákona o výkonu trestu).

41. I konkrétní náplň programu zacházení (§ 36 řádu výkonu trestu) je tedy stanovena jednotně se zřetelem na fikci jednosti postupně uložených trestů, avšak zohledňuje specifické okolnosti odsouzeného v relaci ke každému takto postupně uloženému trestu, resp. trestnému činu, za nějž byl uložen. Tato specifika a reakce na ně v programu zacházení (zejména vzdělávací a speciální výchovné aktivity dle § 36 odst. 4 a 5 řádu výkonu trestu) se přitom mohou značně lišit, neboť zcela jiné aktivity budou zapotřebí např. jako reakce na sexuálně motivovanou trestnou činnost, hospodářskou trestnou činnost, drogovou trestnou činnost atd. Náplň výkonu trestu ve smyslu § 77 zákona o výkonu trestu tak musí vyhovovat všem těmto specifikům současně, jako kdyby byl fiktivní jediný trest (tj. součet všech uložených výměr) uložen za každý jednotlivý trestný čin.

42. V tom se ostatně neliší situace postupně uložených trestů svobody od uložení souhrnného či úhrnného trestu odnětí svobody, v němž je za více trestných činů spáchaných v souběhu sice ukládán de iure i de facto jediný trest vyjádřený jedinou konkrétní výměrou, avšak předpoklady naplnění účelu tohoto trestu musí být posuzovány rovněž současně a v plném rozsahu s přihlédnutím ke specifikům všech sbíhajících se trestných činů, za něž je ukládán.

43. Tato východiska lze zobecnit do několika tezí:

- za první, § 77 zákona o výkonu trestu má za následek, že pro účely výkonu trestu odnětí svobody se vytváří fikce, že odsouzenému byl uložen jeden trest odnětí svobody v délce součtu výměr všech postupně uložených trestů odnětí svobody;

- za druhé, obsah výkonu takového fiktivního jediného trestu (program zacházení, režim podmíněného propuštění, druh věznice, stupeň zabezpečení ve věznici s ostrahou) je jednotný i ve vztahu k naplňování účelů jednotlivých trestů uložených za různé trestné činy;

- za třetí, praktický dosah zaznamenávání začátků a konců výkonu těchto jednotlivých trestů tak nepřekračuje evidenční rovinu;

- za čtvrté, v případě, že je jedním z postupně uložených trestů odnětí svobody výjimečný trest odnětí svobody na doživotí, nestanovuje platná a účinná právní úprava žádná odchylná pravidla.

VI. Aplikace obecných východisek na případ stěžovatele

44. Po předestření východisek každé otázky vzešlé z nynější věci dospěl Ústavní soud ve vztahu ke každé z nich in concreto k následujícímu:

A) K promlčení výkonu trestu v případě nařízení výkonu zbytku trestu po podmíněném propuštění

45. Jak vyplývá z části V. A) tohoto nálezu, promlčecí doba dle § 94 odst. 1 trestního zákoníku se odvíjí od druhu a výše uloženého trestu, jímž je třeba rozumět trest, který byl odsouzenému uložen pravomocným rozhodnutím trestního soudu. Trestní zákoník tedy neobsahuje pro účely stanovení délky promlčecí doby žádné zvláštní pravidlo pro případy, v nichž byl odsouzenému pravomocně uložen trest odnětí svobody, poté byl z výkonu tohoto trestu dle § 88 trestního zákoníku podmíněně propuštěn a následně byl nařízen výkon zbytku tohoto trestu. Pro takové situace stanoví úprava promlčení trestního zákoníku jedinou odchylku, jíž je stanovení počátku promlčecí doby dle § 94 odst. 2. Smysl této odchylky je tedy takto stanovit, že zkušební doba podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nemá na běh promlčecí doby výkonu trestu, z něž byl odsouzený podmíněně propuštěn, žádný vliv, neboť nařízením výkonu jeho zbytku počíná běžet promlčecí doba nová, samostatná.

46. Trestní zákoník však užitím výrazu "odsouzení" v § 94 odst. 1, jehož význam je jednoznačný (trest uložený pravomocným rozsudkem za trestný čin, jímž byl obžalovaný uznán vinným), v takových případech znemožňuje modifikaci délky promlčecí doby tak, aby byla určena podle toliko nevykonaného zbytku původně uloženého trestu, neboť jakákoliv interpretace, která by k takovému závěru směřovala, by byla v rozporu s v tomto ohledu jasným textem zákona odkazujícím k trestu, k němuž byl dotyčný odsouzen, neboť za odsouzení nelze považovat jen nevykonaný zbytek trestu.

47. Jelikož trest, z něhož stěžovateli zbyl k vykonání toliko předmětný zbytek trestu, byl uložen původně v délce pěti let a šesti měsíců, činí promlčecí doba jeho výkonu v souladu s § 94 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku deset let, což koresponduje i s délkou promlčecí doby dle § 68 odst. 1 písm. c) trestního zákona, podle něž byl stěžovateli tento trest ukládán. Jestliže s výkonem předmětného zbytku trestu měl stěžovatel začít až 27. 5. 2015, neboť měl před ním vykonat ještě předmětný souhrnný trest, až do tohoto data by běh promlčecí doby stavěl ve smyslu § 94 odst. 3 trestního zákoníku výkon jiného trestu odnětí svobody (předmětného souhrnného trestu), a tedy promlčecí doba by skončila až dne 27. 5. 2025. Zcela bez ohledu na později zrušený předmětný doživotní trest by tak výkon předmětného zbytku trestu nemohl být v současné době ještě promlčen.

48. Je však zřejmé, že pro správné posouzení promlčení výkonu předmětného zbytku trestu je klíčové určit, v jakém pořadí byly jednotlivé postupně stěžovateli ukládané tresty vlastně vykonávány. To platí ostatně již proto, že nastoupil-li by stěžovatel k výkonu předmětného zbytku trestu tak, jak měl, byl by jej vykonal v původně předpokládaném termínu dne 26. 8. 2016. Dlužno přitom podotknout, že v době od původně předpokládaného začátku výkonu předmětného zbytku trestu do původně předpokládaného termínu jeho vykonání se stěžovatel fakticky ve výkonu trestu odnětí svobody

nacházel. Pokud by tak stěžovatel v tomto období předmětný zbytek trestu skutečně vykonával, nebyla by námitka promlčení na místě, protože předmětný zbytek trestu by zanikl přímo svým výkonem. Ústavní soud se proto bude níže v části VI. C) zabývat pořadím výkonu jednotlivých trestů uložených stěžovateli.

B) K započítání trestů uložených za různé skutky v různých trestních řízeních

49. Z výše uvedeného v části VI. B) tohoto nálezu je zřejmé, že § 92 odst. 1 i 2 trestního zákoníku umožňují sice poměrně velkoryse započítání vazby na později uložený trest, vždy je však takový postup vázán na blízkou procesní souvislost. Ještě pevnější sepjetí je vyžadováno v případě započítání trestu na jiný trest, které je možné de lege lata toliko v případě, že oba tresty byly ukládány za tentýž skutek. Zde tedy ani blízká procesní souvislost nepostačuje. Judikatura, o níž stěžovatel opírá svou námitku započítání vykonané části předmětného výjimečného trestu na předmětný zbytek trestu, se bezzbytku týká toliko započítání vazby na později uložený trest. Ve stěžovatelově situaci jde však právě o započítání jednoho trestu na jiný trest, pro něž platí zmíněná přísnější podmínka.

50. Započítání jednoho vykonaného či z části vykonaného trestu uloženého za jeden skutek do jiného trestu uloženého za druhý skutek tedy de lege lata není možné. Vyloučena je i analogická aplikace § 92 odst. 2 trestního zákoníku, neboť by narážela na limity metod interpretace a aplikace práva. Účelem § 92 odst. 2 trestního zákoníku je zajistit odsouzenému garanci stejné relevance již vykonané části trestu bez ohledu na to, jaká další právní řízení (typicky o mimořádných opravných prostředcích dle trestního řádu, ale i o ústavní stížnosti dle zákona o Ústavním soudu) do uloženého trestu zasáhnou. Započítání trestu dle § 92 odst. 2 trestního zákoníku je obligatorní a nepodmíněné, a tedy soud rozhodující o něm dle § 350k trestního řádu nemá žádný prostor k úvaze, zda a v jakém rozsahu k započítání přistoupí.

51. Pokud by tak došlo k započítání trestu uloženého za jeden skutek, který již byl částečně vykonán a později zrušen, do trestu uloženého za druhý skutek analogickou aplikací § 92 odst. 2 trestního zákoníku, vznikla by neuspokojivě řešitelná situace, byl-li by za první skutek znovu uložen nový trest. Dosavadně vykonaná část později zrušeného trestu za první skutek by totiž již byla započítána do trestu uloženého za druhý skutek, ovšem pravidlo § 92 odst. 2 trestního zákoníku je, jak uvedeno výše, nepodmíněné. Ex offio by tak soud musel (znovu) provést započítání, což se zjevně příčí účelu tohoto institutu a což by vedlo k nedůvodnému zvýhodnění takového odsouzeného.

52. Analogická aplikace § 92 odst. 2 trestního zákoníku v těchto situacích by tak dávala smysl toliko tehdy, jestliže by byla doprovázena i teleologickou redukcí tohoto ustanovení pouze na případy, v nichž původně uložený, částečně vykonaný a později zrušený trest za stejný skutek nebude nahrazen žádným jiným trestem, která by vylučovala započítání tohoto trestu do trestu uloženého později za stejný skutek, jestliže již předtím došlo k započítání na trest uložený za jiný skutek.

53. Takový postup by se však již zjevně vymykal přípustným metodám interpretace a aplikace práva, neboť by de facto vytvářel zcela nová ustanovení o započítání trestů, které nemá žádnou oporu v platném a účinném podústavním právu.

54. Stěžovateli tedy nelze přisvědčit v tom, že by započítání jím vykonané části předmětného výjimečného trestu na předmětný zbytek trestu bylo možné. Jako obiter dictum však Ústavní soud apeluje na zákonodárce, aby zvážil zavedení takové právní úpravy, která by umožňovala započítání již alespoň částečně vykonaného trestu, který byl později zrušen, nejen do trestu později uloženého za stejný skutek, ale případně místo toho i do trestu uloženého za jiný skutek, jestliže za původní skutek žádný trest uložený později není (trestní řízení skončí např. zproštěním obžaloby či zastavením trestního stíhání), nebo jestliže má trest za druhý skutek být vykonán dříve, než řízení o původním

skutku skončí uložením nového trestu, v kterémžto případě by bylo opětovné započítání na tento nový trest vyloučeno.

C) K posloupnosti výkonu postupně ukládaných trestů

55. Po vztažení východisek uvedených výše v části V. C) tohoto nálezu na případ stěžovatele je zřejmé, že z evidenčního hlediska stěžovatel nikdy předmětný zbytek trestu nezačal vykonávat, neboť předmětný výjimečný trest nahradil předmětný souhrnný trest, který stěžovatel vykonával ještě předtím, než měl začít vykonávat předmětný zbytek trestu (předmětný výjimečný trest tedy "vstoupil" na místo předmětného souhrnného trestu). Význam této skutečnosti však nelze přeceňovat, jelikož i na výkon předmětného výjimečného trestu a předmětného zbytku trestu je třeba aplikovat § 77 zákona o výkonu trestu, neboť stále jde o situaci výkonu dvou postupně uložených trestů odnětí svobody.

56. Že k respektování tohoto pravidla u stěžovatele došlo, o tom svědčí mimo jiné i to, že byl pro výkon obou těchto trestů přeřazen z věznice se zvýšenou ostrahou do věznice s ostrahou, do níž mu byl předtím ujednocen výkon předmětného souhrnného trestu (ještě než byl zrušen předmětným výjimečným trestem) a předmětného zbytku trestu (viz výše sub 22.), ačkoliv výkon předmětného zbytku trestu byl stěžovateli nařízen do věznice s ostrahou. U stěžovatele tak bylo zohledněno, že mu bylo postupně uloženo více trestů odnětí svobody a že je vykonává ve smyslu § 77 zákona o výkonu trestu jako trest jediný, a kdyby nebyl splnil při jeho výkonu podmínky pro přeřazení do věznice s mírnějším typem, byl by jej vykonával celý (tj. i dobu reprezentovanou předmětným zbytkem trestu) ve věznici se zvýšenou ostrahou.

57. Z výše uvedeného v části V. C) tohoto nálezu vyplývá, že § 77 zákona o výkonu trestu má na zřeteli především výkon dvou sukcesivních určitých trestů odnětí svobody, u nichž nečiní aplikace tohoto ustanovení větších potíží, nicméně žádné jiné pravidlo pro výkon postupně uloženého neurčitěho doživotního trestu a určitého trestu odnětí svobody právní řád neobsahuje. I zde je tak třeba pohlížet na oba tyto tresty z hlediska jejich výkonu jako na jediný, tedy jako kdyby stěžovateli byl uložen jeden trest v délce rovnající se součtu doživotí a předmětného zbytku trestu.

58. Byť je tento myšlenkový konstrukt obtížně uchopitelný, jeho ratio vysvítá právě tehdy, je-li doživotní trest zrušen. V takovém případě není důvodu postupovat při odpovědi na otázku, zda a jakou část kterého trestu vlastně odsouzený vykonal, jinak, než šlo-li by o dva určité tresty odnětí svobody. Pokud by odsouzenému tak byly uloženy (jako v příkladě uvedeném výše) postupně dva pětileté tresty odnětí svobody, jež by odsouzený dle § 77 zákona o výkonu trestu vykonával de facto jako jeden trest desetiletý, a po vykonání pěti let byl zrušen ten pětiletý trest, který mu byl uložen jako první, těžko by bylo možno oponovat závěru, že odsouzený má být z výkonu trestu propuštěn. Zbývalo mu totiž formálně vykonat toliko už jen pětiletý trest a pět let z trestu, který se považoval z hlediska výkonu za jediný desetiletý trest, ale po zrušení prvního pětiletého trestu se "smrskl" na trest celkově již jen pětiletý, vykonal.

59. Opačný závěr, že v takovém případě se výkon prvního, později zrušeného pětiletého trestu "nepočítá", by odporoval logice § 77 zákona o výkonu trestu, protože by situaci odsouzeného činil závislou na tom, která část z trestu, který se považuje za jediný, vykonal jako první a která byla zrušena (pokud by totiž byl zrušen pětiletý trest uložený jako druhý v pořadí, byl by odsouzený po vykonání pěti let propuštěn zcela jednoznačně). Tato nelogičnost by spočívala v tom, že nelze z hlediska výkonu trestu současně aplikovat fikci jedinství postupně uložených trestů odnětí svobody a současně k nim přistupovat jako k několika samostatným trestům. Otázka, jakou část trestu odsouzený vykonal, pak spadá do rozsahu § 77 zákona o výkonu trestu, neboť tato otázka spočívá, lapidárně řečeno, právě v tom, kolik dní odsouzený strávil ve věznici, byl nucen se podrobovat režimu výkonu trestu, plnil program zacházení atd., tedy kolik dní fakticky naplňoval obsah pojmu

"výkon trestu".

60. Není tedy rozumného důvodu jinak postupovat v případě, že jeden z postupně uložených trestů odnětí svobody je trest odnětí svobody na doživotí, a tedy takový jiný postup by současně odporoval ústavně konformnímu výkladu § 77 zákona o výkonu trestu, což by jej stavělo do rozporu s čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny.

61. Matoucí v této souvislosti může být, že na rozdíl od postupného výkonu trestů odnětí svobody s konkrétní určitou výměrou, u postupného výkonu trestů odnětí svobody, z nichž jeden je výjimečným trestem odnětí svobody na doživotí, se faktická délka výkonu tohoto posledně jmenovaného trestu může v čase proměňovat podle toho, jaké další (určité) tresty odnětí svobody jsou odsouzenému ukládány, či naopak rušeny nebo promíjeny. Zatímco v prvním případě totiž pachatel vždy má pevně stanovenou celkovou délku trestu vyjádřenou prostřednictvím přirozeného čísla představujícího součet všech postupně uložených výměr (např. $5+5=10$), ve druhém případě reálná délka doživotí vždy odpovídá zbytku života odsouzeného, takže ji přirozeným číslem vyjádřit nelze ani samu o sobě, natož přičítají-li se k ní či odčítají-li se od ní další tresty (doživotí je stále zbytek života, ať už se k němu přičítá či odčítá cokoliv).

62. To je ovšem podstatou doživotí jakožto neurčitého trestu, k němuž je jako k takovému třeba přistupovat. Právě proto nelze souhlasit s výkladem § 77 zákona o výkonu trestu provedeným OSZ, že pro účely výkonu trestu se má u doživotí vycházet z "úmrtnostních tabulek", neboť to by neurčitost tohoto trestu popíralo tím, že by jeho délku přepočítalo na konkrétní hodnotu, pro což zákonná právní úprava nedává žádný podklad.

63. Kdyby neexistoval § 77 zákona o výkonu trestu, bylo by možno uvažovat nad tím, že postupně uložené tresty odnětí svobody se izolovaně vykonají v pořadí, v jakém byly uloženy, tedy že bylo-li započato s výkonem trestu odnětí svobody na doživotí před výkonem jakéhokoli jiného určitého trestu odnětí svobody, výkon tohoto jiného trestu nezačne, dokud bude vykonáván trest odnětí svobody na doživotí (tedy v zásadě nikdy, nedojde-li ke zrušení či prominutí trestu odnětí svobody na doživotí). Jelikož však § 77 zákona o výkonu trestu je platnou a účinnou součástí právního řádu a nestanovuje pro takové případy žádnou výjimku, uplatní se na ně bezvýtku. Výsledkem jeho aplikace tak v těchto případech nemůže být to, že by se pro účely výkonu trestu považovaly doživotní a jiný (určitý) trest za tresty izolované a samostatně vykonávané, neboť to by bylo přesným opakem obsahu tohoto ustanovení.

64. Jediným logickým důsledkem aplikace § 77 zákona o výkonu trestu v takových případech je tedy to, že je-li trest odnětí svobody na doživotí vytvářející společně s určitým trestem odnětí svobody fikci jedinství trestu zrušen, čas strávený ve výkonu tohoto trestu se počítá i do výkonu určitého trestu (či všech dalších určitých trestů, bylo-li by jich více). Nejde zde však o jakési quasizapočítání, ale právě o důsledek fikce jedinství trestu, v jejímž rámci fakticky odsouzený vykonává trest po jedinou dobu na více různých trestů a tato doba se mu počítá společně vůči všem z nich.

65. Mimoběžná s tímto závěrem je tedy i argumentace okresního soudu, že s případným započítáním předmětného zbytku trestu je třeba vyčkat, jak dopadne stále ještě probíhající trestní stíhání proti stěžovateli. Ani v případě, že stěžovatel bude odsouzen (což Ústavní soud nikterak nepředjímá) a bude mu uložen nějaký trest odnětí svobody, by totiž započítání předmětného zbytku trestu nebylo možné, neboť by nešlo o započítání dvou trestů uložených za týž skutek, jak vyžaduje § 92 odst. 3 trestního zákoníku. I v takové eventualitě by případně mohla povinnost stěžovatele vykonat předmětný zbytek trestu zaniknout jedině z toho důvodu fikce jedinství trestu pro účely jeho výkonu, a to tehdy, kdyby doba, po kterou dosud vykonával trest z titulu předmětného výjimečného trestu a předmětného zbytku trestu, byla stejná nebo delší než délka nově uloženého trestu.

66. V každém případě však výsledek trestního stíhání proti stěžovateli nelze předvídat a nelze pro potřeby rozhodnutí nynější věci nikterak operovat s variantou, že může ještě v budoucnu být odsouzen, neboť aktuálně se trestní stíhání proti němu nachází v bodě, v němž byl stěžovatel nepravomocně zproštěn obžaloby. Stále tedy požívá presumpce nevinu dle čl. 40 odst. 2 Listiny.

67. V nynější věci je tak zřejmé, že stěžovatel od počátku výkonu předmětného výjimečného trestu ze společné doby odpovídající zbytku jeho života a předmětného zbytku trestu vykonal jednoznačně dobu přesahující předmětný zbytek trestu [zbývalo mu vykonat 457 dní, předmětný výjimečný trest začal vykonávat dne 10. 12. 2009, a i kdyby mu nebyl předmětný výjimečný trest nikdy uložen, vykonal by předchozí trest (předmětný souhrnný trest) dne 26. 5. 2015 a předmětný zbytek trestu dne 26. 8. 2016.], a tedy jeho další výkon je nezákonný a porušující jeho ústavně garantovanou osobní svobodu dle čl. 8 odst. 1 Listiny a jeho ústavně garantované základní právo na zbavení osobní svobody toliko zákonným způsobem dle čl. 8 odst. 2 Listiny.

68. K tomu Ústavní soud pro úplnost doplňuje, že v současné chvíli jsou vůči stěžovateli pravomocné a vykonatelné toliko rozsudek ukládající předmětný souhrnný trest a usnesení nařizující výkon předmětného zbytku. Doba součtu těchto trestů, kterou stěžovatel již vykonal, je tak v této chvíli dobou jeho zákonného zbavení osobní svobody ve smyslu čl. 8 odst. 2 Listiny. Pouze doba, po kterou ji přesahoval faktický výkon nyní již zrušeného předmětného výjimečného trestu stěžovatelem, je tak dobou nezákonného zbavení osobní svobody stěžovatele. Z toho plyne i to, že v případě, že by nynější trestní stíhání proti stěžovateli opět skončilo odsuzujícím rozsudkem a uložením trestu odnětí svobody, k započítání ve smyslu § 93 odst. 2 trestního zákoníku by byla způsobilá pouze ta část výkonu trestu, která odpovídá již vykonané části předmětného souhrnného trestu předtím, než byl zrušen předmětným výjimečným trestem, a ta část, o kterou výkon předmětného výjimečného trestu přesáhl délku předmětného zbytku trestu.

VII. Ke zbytku ústavní stížnosti

69. Stěžovatel formuloval petit své ústavní stížnosti z pochopitelných důvodů široce a jiný zásah spatřoval v postupu hned několika orgánů veřejné moci, podstata tohoto zásahu však byla stále stejná a spočívala v odmítnutí okresního soudu vydat příkaz k propuštění stěžovatele z výkonu trestu. Ostatní orgány veřejné moci (vězeňská služba a KSZ) však neměly samy o sobě pravomoc stěžovatele prosadit, jestliže okresní soud byl názoru, že stěžovatel stále vykonává existující trest odnětí svobody.

70. Oproti stěžovatelovu návrhu, v němž tento jiný zásah spočívající v nezákonném zbavení svobody přičítal vězeňské službě, Ústavní soud za původce tohoto zásahu nemohl vězeňskou službu považovat, neboť ta není samostatně oprávněna rozhodovat o tom, který odsouzený bude z výkonu trestu odnětí svobody propuštěn, jestliže má tento odsouzený nevykonaný zbytek trestu a vězeňská služba neobdrží rozhodnutí soudu či státního zastupitelství k propuštění takového odsouzeného.

71. Stejně postupoval Ústavní soud i ve vztahu ke Krajskému státnímu zastupitelství v Ústí nad Labem, které stěžovatel označil za účastníka řízení až ve svém doplnění ústavní stížnosti ze dne 7. 9. 2021, neboť ačkoliv jde bezpochyby o orgán vykonávající dozor nad zákonností výkonu trestu odnětí svobody ve smyslu § 78 odst. 1 zákona o výkonu trestu, bez příslušného rozhodnutí soudu samo o sobě Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem nemohlo nařídít propuštění stěžovatele z výkonu trestu, i kdyby samo dospělo k závěru, že materiálně by pro vydání takového rozhodnutí soudu byl důvod. Ačkoliv § 78 odst. 2 písm. f) zákona o výkonu trestu upravuje pravomoc státního zástupce

krajského státního zastupitelství nařídít, aby osoba, která je ve výkonu trestu držena nezákonně, byla ihned propuštěna, a § 73 písm. c) zákona o výkonu trestu ukládá věznicí propustit odsouzeného z výkonu trestu, nařídil-li to státní zástupce při výkonu dozoru nad výkonem trestu, uvedená ustanovení nelze vykládat tak, že by státní zástupce byl oprávněn takto konat proti vůli soudu a nařizovat propuštění odsouzeného z výkonu trestu, který soud nařídil a považuje za dosud nevykonaný.

2. V rozsahu ostatních stěžovatelem namítaných jiných zásahů je tedy ústavní stížnost zjevně neopodstatněná. Ústavní soud proto vězeňskou službu ani KSZ nevyzýval k vyjádření, což by nebyl nečinil ani tehdy, byla-li by ústavní stížnost směřovala jenom proti údajným jiným zásahům, které měly způsobit tyto dva orgány veřejné moci. V opačném případě by toliko bylo prodlouženo řízení, což by vzhledem k trvající povaze zásahu do stěžovatelovy osobní svobody bylo obzvlášť nežádoucí.

VIII. Závěr

73. Nosné právní závěry tohoto nálezu, které jsou ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny, jsou vyjádřeny v bodech 64. a 67. tohoto nálezu. Další držení stěžovatele ve výkonu trestu odnětí svobody je neústavní, a je proto úkolem okresního soudu vydat bezodkladně příkaz k jeho propuštění.

74. Vzhledem ke všemu shora uvedenému Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavně zaručená základní práva stěžovatele garantovaná čl. 8 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 36 odst. 1 Listiny byla porušena.

75. Jelikož Ústavní soud posoudil ústavní stížnost jako důvodnou, dle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyslovil, která ústavně zaručená základní práva stěžovatele byla porušena a jakým zásahem orgánu veřejné moci a dle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním soudu zakázal okresnímu soudu v pokračování tohoto zásahu a přikázal mu, aby obnovil stav před tímto zásahem, respektive aby odstranil nečinnost s vydáním příkazu k propuštění stěžovatele z výkonu trestu odnětí svobody.

76. Jelikož vězeňská služba ani KSZ nemohly samy bez příkazu okresního soudu stěžovatele propustit za situace, v níž jí bylo doručeno nařízení soudu k výkonu dalšího trestu, jež vězeňská služba ani KSZ nemohou samostatně přezkoumávat, a jelikož přípis protokolující úřednice okresního soudu nelze považovat ani za pravomocné rozhodnutí či opatření ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu, ani za samostatný jiný zásah orgánu veřejné moci dle stejného ustanovení (šlo toliko o informaci, že okresní soud bude pokračovat v nečinnosti s vydáním příkazu k propuštění, ačkoliv měl okresní soud ex offio tento příkaz vydat), ve zbytku Ústavní soud dle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnost odmítl jako návrh zjevně neopodstatněný.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)